

**ระบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า***
**THE SYSTEM OF PARTICIPATION FOR TRANSPARENCY OF THE THAI
LOCAL GOVERNMENT IN THE NEXT DECADE**

จิตาภา เร่งมีศรีสุข

Jidapa Rengmeesisuk

ลัดดา แพรภทธรพิศุทธิ์

Ladda Praepattarapisuth

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ พระนครศรีอยุธยา

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi Phra Nakhon Si Ayutthaya, Thailand

อภิษฎา ศรีเครือดง

Apisada Srikrueadong

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

E-mail: dr.jidapa111@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสของ อปท. ไทยในทศวรรษหน้า สร้างต้นแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสของ อปท. ไทยในทศวรรษหน้า และนำเสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสของ อปท. ไทยในทศวรรษหน้า เป็นวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีพื้นที่วิจัยจาก อปท. ดีเด่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้า จำนวน 7 แห่ง ผู้ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 420 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 19 คน และ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 22 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ควรเริ่มต้นด้วยการจัดตั้งองค์กรภาคประชาชน การกำหนดกฎระเบียบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการตัดสินใจ มีระบบคุณธรรมและมีมาตรการเชิงรุกในการกำหนดนโยบาย 2) รูปแบบในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส มี 5 ด้าน ได้แก่ การสื่อสาร การประสานงาน การสร้างความร่วมมือ การกำกับดูแลและการโน้มน้าวใจ 3) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสของ อปท. ไทยในทศวรรษหน้า มีวิสัยทัศน์ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย เป็นองค์กรชั้นนำในการบริหารจัดการ ที่รวดเร็ว ทันสมัย โปร่งใส ด้วยการร่วมแรงร่วมใจจากทุกภาคส่วน ทำงานร่วมกันด้วยความสุจริต ซื่อสัตย์ ซื่อตรง

* Received 6 August 2020; Revised 15 August 2020; Accepted 17 August 2020

จริงใจ เพื่อการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างยั่งยืน” มีพันธกิจ: เพื่อการส่งเสริมความโปร่งใส
อปท. จากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการพัฒนาท้องถิ่นในทุกกระบวนการโดยใช้
นวัตกรรมทางสังคมในรูปแบบ Social Sanction and Disruption Technology ในการ
ดำเนินงาน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ความโปร่งใส, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, ทศวรรษหน้า

Abstract

The Research title of The Promoting of Strategy Organization Participation Process for Transparency of The Thai Local Government In The next Decade Sustain by the Research Objectives are, to Study the way of Participation Promotion to Support. Transparency of Local Government in next Decade, for Construct The Model of People Participation and to Propose, The Strategy of People Participation all sectors, The Research Methodology is, Mixed Method, by The Quantitative Research : Questionnaire and The Qualitative Method, by Delphi Technic and 2 Focus Groups, Collecting Data from 7 Local Government Organization (7 Key Province), 420 Sample size of Questionnaire. 19 Expert for Delphi Technic and 22 Key Informant of Focus Group Technic, They are from the Local Government Organization Officer and Stakeholders. The result of the study found that: 1) The way to participation Promotion of Local Government Management Transparency, Should to have People Organization, to Establish of People to Participation Planning , Decision making of Local Governance, Public Projects. 2) For the Model of Participation Promotion to Transparence of Local Government Organization in next Decade, must to use The 5' C Model, for The good Communication, Co- ordination, Co- operative, Control and Convince to People Participation. 3) The Strategy system for 3 sector of work, Administration, Servia and Support Working of People Participation to Support, Transparency of Local Government Organization, are to , Good Setting, Focus on, Transparency by all Sectors Participation, with the Good Vision such as: The Thai Local Government Organization, of Modern Management, by Transparency and Good Governance Method, to Sustainable Community Development, The Mission is , Transparency Promotion by all Sectors, in Model of System by Social Sanction and Disruption Technology for all Tactics.

Keywords: Articipation, Transparency, The thai local government, The next decade

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีระบบการปฏิรูปภาครัฐ ด้วยการลดขนาดของรัฐบาลในส่วนกลาง การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นและชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีอิสระในการปกครองตนเอง มีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลังและงบประมาณบริหารงานให้เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนโดยวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ด้วยการใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542) ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใสตรวจสอบได้ หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่าและประชาชนมีส่วนร่วม โดยมุ่งสร้างองค์กรให้เป็นไปตามหลักประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีประชาชนเป็นเป้าหมายสูงสุดในการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 มาตรา 3/1 วรรคแรกได้กำหนดให้ส่วนราชการต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (ราชกิจจานุเบกษา, 2545) จึงได้มีการตราพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ขึ้นมาบังคับใช้แทน ซึ่งเป็นการปฏิรูประบบราชการเพื่อให้การปฏิบัติงานของส่วนราชการตอบสนองต่อการพัฒนาประเทศและให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในการบริหารราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการนั้นต้องใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีและการนำแนวคิดในการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ หรือ New Public Management: NPM มาปรับใช้ ซึ่งให้ความสำคัญต่อการรับผิดชอบต่อผลงาน การควบคุมผลสัมฤทธิ์ การเชื่อมโยงให้เข้ากับการจัดสรรทรัพยากรและการให้รางวัล การปรับโครงสร้างองค์กรให้เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจภาครัฐ เกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ที่เกินจำเป็น ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและการตอบสนองความต้องการ รวมทั้งมีการติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ (ราชกิจจานุเบกษา, 2546) ตลอดจนต้องปรับเปลี่ยนวิธีการคิดให้มุ่งเน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางและวิธีการทำงาน เพื่อมุ่งไปสู่การเป็นองค์กรสมัยใหม่ทำงานเชิงรุกแบบบูรณาการ คล่องตัว รวดเร็ว มีขีดสมรรถนะสูงและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน สามารถทำให้การตรวจสอบเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2548) เพื่อให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีความโปร่งใสในการบริหารจัดการด้านการคลัง อันเป็นแหล่งที่มาของรายได้และการใช้จ่าย เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การเปิดช่องทางให้ประชาชนได้เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการบริหารการคลัง

ท้องถิ่น จึงนับเป็นการยกระดับความสามารถของชุมชนท้องถิ่นให้ก้าวหน้า สามารถดำเนินงาน และริเริ่มงานอื่นได้ตามที่ตนเห็นว่าเป็นไปตามความต้องการของประชาชน และโดยหลัก ความโปร่งใสเป็นหัวใจที่จะทำให้การจัดการการคลังท้องถิ่นมีความชอบธรรมและเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย (ชูศักดิ์ เทียงตรง, 2558) ความโปร่งใสจะเกิดขึ้นได้ไม่เพียงแต่จะมีระบบการกำกับดูแลที่ดี และมีผู้บริหารที่สุจริต มีคุณธรรมเท่านั้น ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายก็เป็นส่วนสำคัญที่จะต้องมีความรู้ในเรื่องของความโปร่งใส เพื่อให้ความโปร่งใสเกิดขึ้นได้ด้วยสำนึกและเป็นธรรมชาติ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542)

จะเห็นได้ว่าปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย เป็นองค์กรที่มีความสำคัญในด้านการพัฒนาประเทศในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล อันจะเป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทั้งในแง่ของงาน (ภารกิจ) งบประมาณ (เงิน) และบุคลากรของท้องถิ่น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำลังถูกท้าทายความสามารถในเชิงการบริหารจัดการให้มีความน่าเชื่อถือและความโปร่งใส อันจะเป็นฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการเป็นประเทศที่ต้องแข่งขันและการสร้างความพร้อมด้านการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในอนาคตให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แบบ Social Disruption

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า
2. เพื่อสร้างต้นแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า
3. เพื่อนำเสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบผสมวิธี (Mix - Method Research) ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูล เชิงปริมาณด้วยการสำรวจ โดยใช้แบบสอบถาม และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้เทคนิค Delphi ในการกำหนดทิศทาง และดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะเพื่อสังเคราะห์รูปแบบ และนำเสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความโปร่งใสของอปท. ไทยในทศวรรษหน้า (การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi), 2561)

ประชากร/กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยจำแนกประชากรตามลักษณะการเก็บข้อมูลโดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ และ ผู้มารับบริการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีเด่นเพื่อรับรางวัลพระปกเกล้าประจำปี 2558 ประเภทที่ 1 จำนวน 420 คน โดยแบ่งเป็น ผู้ปฏิบัติหน้าที่ 210 คน และ ผู้มารับบริการ 210 คน

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับรางวัลพระปกเกล้า และ ใบประกาศเกียรติคุณสถาบันพระปกเกล้า ประจำปี 2558 ประเภทที่ 1 รางวัลพระปกเกล้าสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน จำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วย 1) องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี 2) เทศบาลเมืองแม่เหิยะ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 3) เทศบาลตำบลเวียงสา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 4) เทศบาลตำบลเกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง 5) องค์การบริหารส่วนตำบลคลองกิ่ว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี 6) องค์การบริหารส่วนตำบลช่วงเป้า อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ และ 7) องค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี

กลุ่มที่ 3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 ท่าน ได้แก่ 1) คณะผู้บริหาร (นายก ประธานสภา และปลัด) จำนวน 6 ท่าน 2) นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านการปกครองท้องถิ่น จำนวน 3 ท่าน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการป้องกันการทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 2 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้

3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. นำเสนอร่างแบบสอบถามต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

6. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง และนำไปแจกกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

7. รวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาวิเคราะห์

สนทนากลุ่มเฉพาะ

ผู้วิจัยสร้างประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่มเฉพาะ เพื่อกำหนดทิศทางการจัดการองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นในประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 4 ประเด็นคำถาม ดังนี้

ประเด็นคำถามที่ 1 ระบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย เป็นอย่างไร ในด้านผู้บริหาร บุคลากร และระบบการทำงาน

ประเด็นคำถามที่ 2 รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย เป็นอย่างไร ในด้านผู้บริหาร บุคลากร และระบบการทำงานเป็นอย่างไร

ประเด็นคำถามที่ 3 ภาพอนาคตการมีส่วนร่วมเพื่อการส่งเสริมความโปร่งใสของ

องค์กรส่วนท้องถิ่นไทยในสังคมไทย ในด้านผู้บริหาร บุคลากร และระบบการทำงานเป็นอย่างไร

ประเด็นคำถามที่ 4 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในสังคมไทย

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ออกหนังสือจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลในพื้นที่

2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 420 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง

3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ออกหนังสือจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสนทนากลุ่ม

2. นัดหมายวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อการสนทนากลุ่มตามที่กำหนดไว้

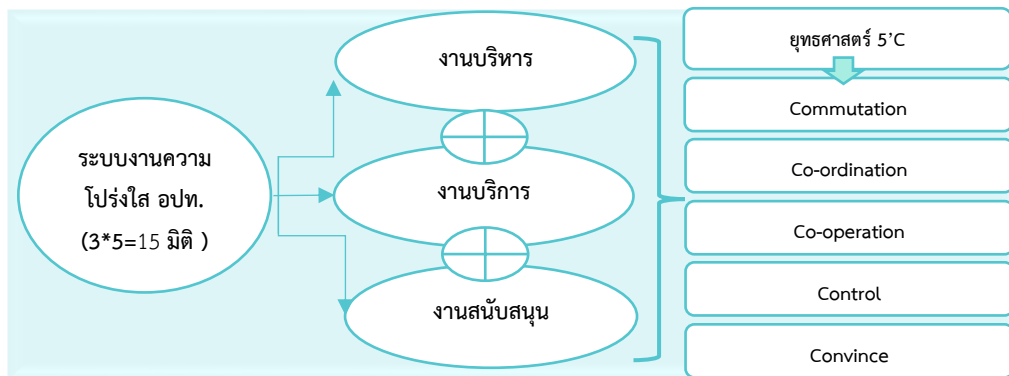

3. สนทนากลุ่มตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดไว้ จนครบทุกประเด็นโดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสนทนา
4. นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

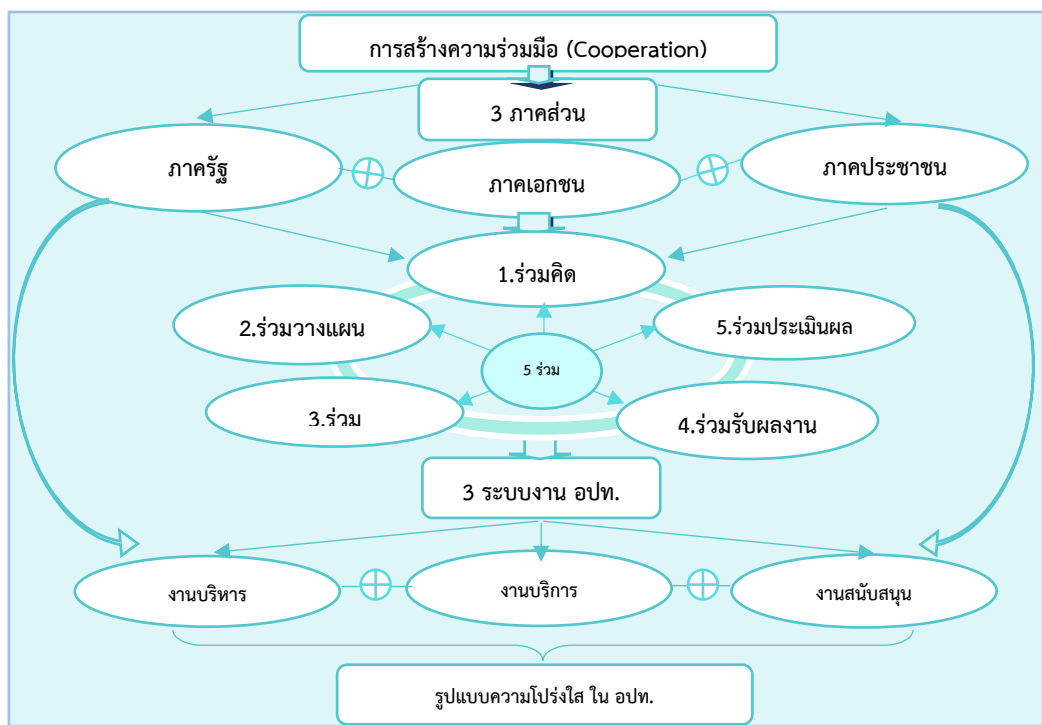
ประเด็นที่ 1 แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า

แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคประชาชนในการร่วมเสนอความคิดเห็นในการสร้างความโปร่งใสในการบริหารงานนั้น ควรเริ่มต้นด้วยการจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนมาร่วมในการระดมความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาชุมชนในเชิงสร้างสรรค์ ลักษณะ จิตอาสาโดยเฉพาะผู้ที่เป็นแกนนำของชุมชนควรให้ความสำคัญในการร่วมคิดเป็นอย่างมาก และสิ่งสำคัญต้องมีการสร้างระบบการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการให้บริการประชาชนในทุกด้าน มีการจัดการความโปร่งใส ในการให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น ต้องนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน พร้อมกับควรมีการจัดตั้งองค์กรอิสระในการทำงาน มีกฎหมายรองรับและมีความชัดเจน บทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกภารกิจด้วยความเป็นระบบ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการส่งเสริมความโปร่งใสในการทำงานของ อปท. ทุกระดับ ทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริการ และฝ่ายสนับสนุน ที่ให้อีกโอกาสประชาชนและภาคสังคมได้มีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และติดตามประเมินผลการทำงานอย่างครบวงจรทั้งในส่วนงานบริหารงานบริการ และงานสนับสนุน ของ อปท. ทั้งในด้านความโปร่งใส ด้านการให้ข้อมูลแก่ประชาชน การทำงานและมีส่วนร่วมการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรมชัดเจนเป็นระบบตามแผนภาพ

ภาพที่ 1 แสดงระบบงานความโปร่งใส อปท. (3*5=15 มิติ)

ประเด็นที่ 2 รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า

ภาพที่ 2 รูปแบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสของ อปท.

จากแผนภาพระบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการสร้างความร่วมมือ กับ 3 มิติดังนั้น การสร้างความร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันนั้นเป็นกระบวนการสำคัญมากในการขับเคลื่อนการพัฒนาระบบการบริหารงานที่ต้องมีประสิทธิภาพสอดคล้องความสถานการณ์ในปัจจุบันที่ต้องมีความทันสมัย มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการแบบรวดเร็วและมีความเสมอภาค การให้บริการสาธารณะแก่ภาคเอกชน ภาคประชาชน หรือหน่วยงานภาครัฐด้วยกันเอง ต้องมีการสร้างระบบในการสื่อสาร การประสานงานที่มีความรวดเร็วและชัดเจน พร้อมทั้งมีการสร้างระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องนั้น ๆ อย่างครบถ้วน รวมทั้งสนับสนุนการทำงานร่วมกันโดยเฉพาะองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนต้องมีการสร้างช่องทางการติดต่อประสานงานเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมที่หลากหลายเพื่อการสื่อสารที่รวดเร็วได้ข้อมูลที่ชัดเจน ทำให้สามารถตัดสินใจเข้าร่วมพัฒนาชุมชนของตนเองด้วยความเข้าใจ โดยการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาต่าง ๆ นั้น ต้องมีการเข้าร่วมตั้งแต่ ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตรวจสอบประเมินผล และร่วมรับผลที่เกิดขึ้น ในแผนงาน โครงการ กิจกรรม และด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ร่วมกันวางแผน เพื่อการจัดการร่วมกันด้วยความเชื่อมั่นในระบบการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความโปร่งใสเพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ

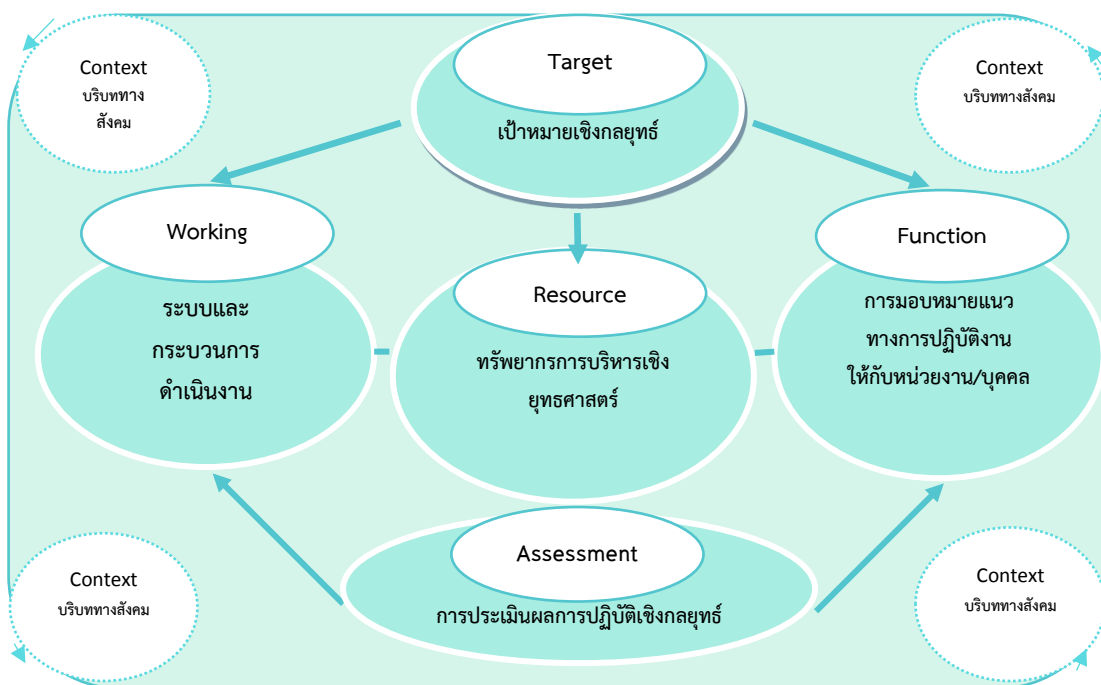
ประเด็นที่ 3 ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า

ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า ต้องมีกระบวนการกำหนดเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์การจัดการ การกำหนดวิธีการ หรือกระบวนการในการปฏิบัติ ตลอดจนจัดสรรทรัพยากรเพื่อการจัดการ ตามบทบาทหน้าที่การปฏิบัติงานของบุคลากรและหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีการวัดและประเมินผล ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทศวรรษหน้า

วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความโปร่งใสของ อบท. จากการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ มีระบบในการจัดการเชิงกลยุทธ์ของแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

ภาพที่ 3 ระบบและกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์แต่ละประเด็นยุทธศาสตร์
TWRFA Model

อภิปรายผล

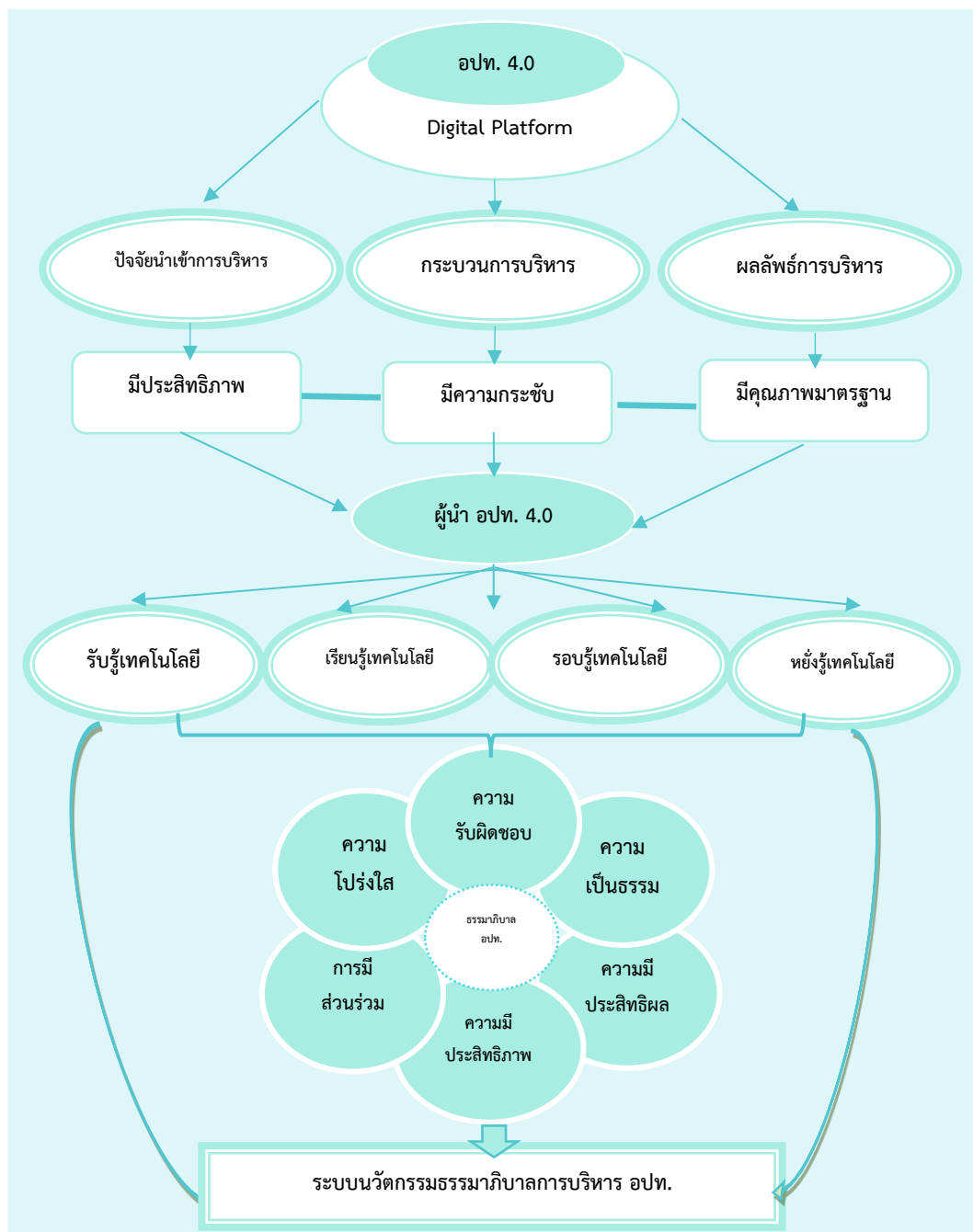
การเปลี่ยนแปลงทางพลวัตของสังคม (Social Dynamics) แบบ Disruption Change เป็นการเปลี่ยนที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในประเทศไทย ท้องถิ่นเองก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนและพัฒนาได้อย่างเท่าทัน การเปลี่ยนแปลงแบบหักมุมนี้ จะเกิดการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน อาทิ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายช่องทาง ความช่วยเหลือต่าง ๆ ของรัฐ ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านการเกษตร หรือสวัสดิการอื่น ๆ ที่ต้องมีการพัฒนา ด้วยการสร้างระบบ Big Data System, Blog chain Design ของท้องถิ่นให้มีฐานข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา ด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นเครื่องมือสำคัญด้วยแนวคิด Technology Disruption Change คือ เทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้า และสามารถเข้ามาเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิต ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะปรับตัวของท้องถิ่นในการเสริมสร้างความโปร่งใสให้ข้อมูลที่แท้จริง ถูกต้อง และรวดเร็ว ซึ่งดีแรก ถึงฝั่ง ได้เสนองานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO) พบว่า ในการกำหนดกลยุทธ์ผู้นำต้องมีความสามารถในการประสานงาน ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีการวิจัยและติดตามประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง มีการจัดระบบฐานข้อมูลของ

จังหวัดทุกด้านอย่างครบถ้วนและทันสมัยอยู่เสมอ มีการกระจายอำนาจให้กับบุคคล/หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบ อย่างแท้จริงและมีการบริหารจัดการงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมแบบทั่วถึงเข้าถึงและเป็นธรรม (Participation Disruption Change) ด้วยช่องทางการสื่อสารหลายช่องทาง มีการหักมุมการร่วมติดตามตรวจสอบในปัจจุบันที่เข้าถึงมูลได้ยาก ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีคิดเป็นสังคมไทยรุ่นใหม่ที่มีความคิดแบบ Social Disruption Change คือ ต้องเปลี่ยนแปลงแบบรวดเร็วและรุนแรง ต้องไม่มีการคอร์รัปชันเกิดขึ้นอีกในสังคมไทย ด้วยการ Digital Disruption Change ด้วยการสื่อสารข้อมูลที่มีความถูกต้องรวดเร็ว มีการเชื่อมต่อเครือข่ายในทุกพื้นที่เพื่อลดความล่าช้าทางข่าวสาร มีการพัฒนาอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง แบบครบวงจร มีการจัดการเชื่อมโยง (Connectivity) เกิดการรับรู้แบบ real time ทุกคนที่มีเทคโนโลยีสามารถเข้าถึงข้อมูลชุดเดียวกัน และสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงแบบหักมุมที่เกิดขึ้นนี้จะเกิดการป้องกันปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน อย่างรวดเร็วและถาวร เพราะเกิดจากมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างรวดเร็ว (ดิเรก ถึงฝั่ง, 2549) สอดคล้องกับ จตุรงค์ ดีสมโชค ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การปฏิรูประบบราชการในกระทรวงยุติธรรม มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากลยุทธ์ในการปฏิบัติงานของกระทรวงยุติธรรม ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงาน ในด้านการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดิน ในด้านการรื้อปรับระบบการเงินและการงบประมาณในด้านการสร้างระบบบริหารงานบุคคลและค่าตอบแทนใหม่ ในด้านการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยม ในด้านการเสริมสร้างระบบราชการให้ทันสมัย และในด้านการเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในบริบทด้านการบริหารงาน โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ และการจัดการภาครัฐแนวใหม่ให้ทุกหน่วยงานเกิดความรู้ความเข้าใจถูกต้องตรงกัน การสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงคุณภาพการให้บริการให้ดีขึ้นกว่าเดิม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งกล่าวได้ว่าชุดความคิดใหม่ (New Mindset) ของผู้บริหารทั้งผู้นำองค์กรของ อปท. แต่ละระดับจะต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบความคิดใหม่ (New Mindset Disrupt change) ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการที่ทันสมัยด้วยนวัตกรรมเทคโนโลยีบริสุทธ์ซึ่งดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน ชุมชน และสังคมท้องถิ่นอย่างจริงจังและจริงใจ ในระบบและกระบวนการ การดำเนินการทั้งงานบริหารแบบใหม่ (Management Disrupt change) งานบริการรูปแบบใหม่ (Service Disrupt Change) และงานสนับสนุนแบบใหม่ (Supportive Disrupt change) ในทศวรรษหน้าหรืออนาคตอันใกล้นี้ความเป็นสังคมดิจิทัล (Digital Society) จะเกิดขึ้นในทุก ๆ ท้องถิ่นความเป็นสังคมเมืองในกรอบของสังคมท้องถิ่นชนบทจะมีชุดของแบบจำลองชุมชนรูปแบบใหม่ที่ทุกคนทุกภาคส่วน มี Connection ถึงกันได้ในทุก ๆ สี่ลาของชีวิตทั้งการเรียนรู้ และการดูแลสุขภาพจะต้องมี Platform แบบ Digital Platform ในทุกช่องทางทุกช่วงวัยของคน (จตุรงค์ ดีสมโชค,

2552) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ โพธิ์สุวรรณ ได้วิจัยเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาท้องถิ่นสู่ผลสัมฤทธิ์ : กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสูญเสียงบประมาณ ประชาชนไม่ได้ประโยชน์เพราะผู้นำไม่สามารถทำแผนพัฒนาหรือการกำหนดโครงการได้ถูกต้องเพราะความรู้จากการบริหารงานต่ำทำให้โครงการขาดคุณภาพ จึงต้องมีการนำการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้และทำงานไปสู่เป้าหมายด้วยการสร้างความร่วมมือในการเข้ามามีส่วนร่วม นำมาซึ่งปัญญาที่ส่งผลต่อองค์กรและส่งผลดีกับประชาชนในการบริหารการพัฒนาองค์กรในยุค โลกาภิวัตน์ (ไพบุลย์ โพธิ์สุวรรณ, 2551) ตามแผนภาพ

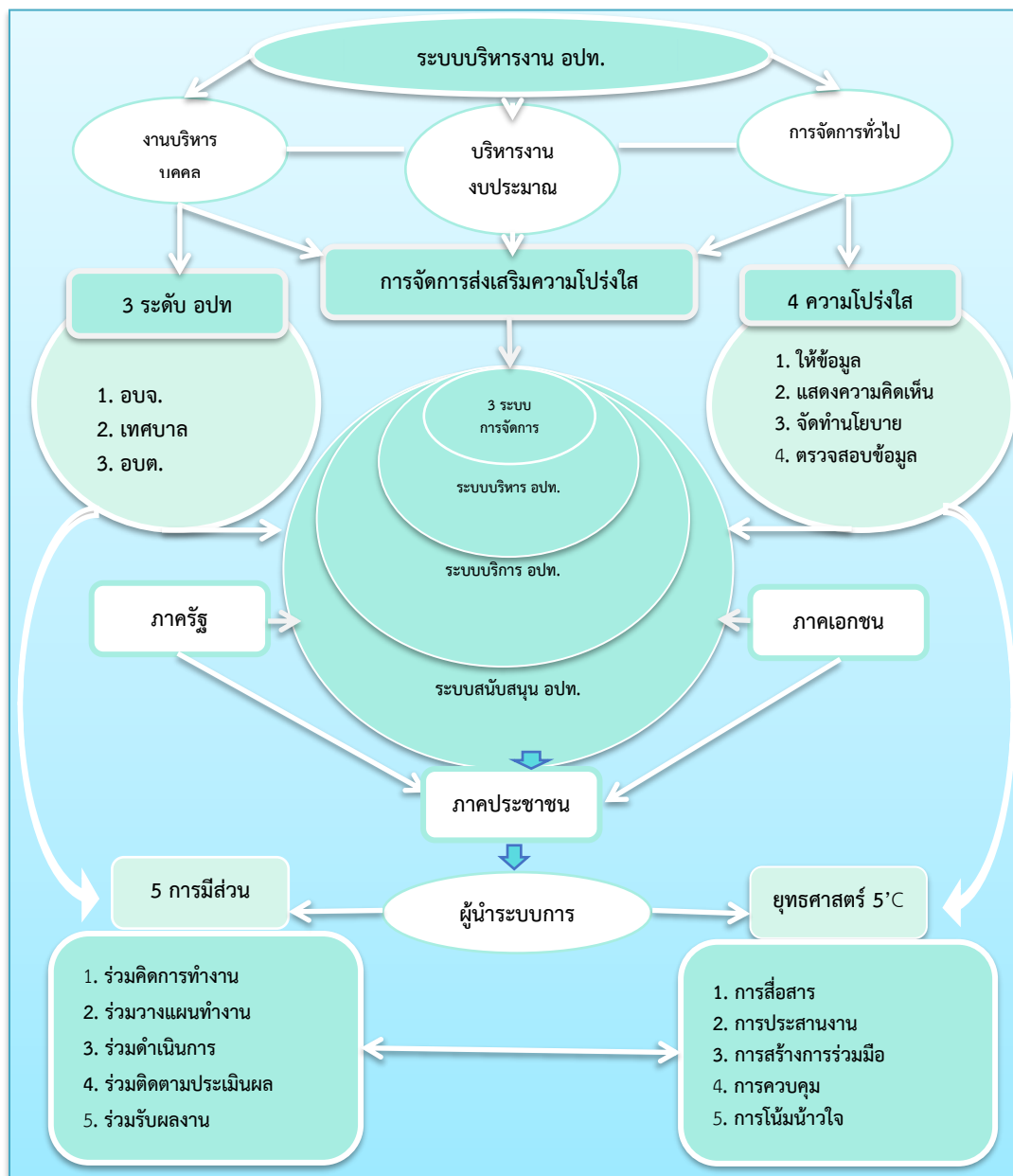
ภาพที่ 4 อปท. 4 : 0 กับ ระบบ Digital Platform แห่งอนาคต

จากแผนภาพ จะเห็นได้ว่าระบบการบริหารงานท้องถิ่นนอกจากจะต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกในการบริหารซึ่งยังคงมีปัจจัยภายในที่อปท. หรือผู้นำ อปท. ต้องเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลง พร้อมกับพัฒนาตนเองทั้งด้านผู้นำและการจัดการในรูปแบบของ Technology Disruption ให้เป็น อปท 4.0 ที่มีคุณลักษณะการบริหารงานคู่ขนานกับการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยียุคดิจิทัลมาดำเนินการ ขั้นตอนที่ 1 ให้ปัจจัยนำเข้าระบบมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ขั้นตอนที่ 2 ให้กระบวนการทำงานมีความกระชับรวดเร็วและคล่องตัว และขั้นตอนที่ 3 ให้ผลลัพธ์ทั้งผลผลิตของงานมีคุณภาพ มีคุณค่าและมีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) มากขึ้นจะนำมาซึ่งความพึงพอใจของประชาชนและผลิตภาพ (Productivity) ของการบริหารมากขึ้น Technology Disruption change 07' เป็นชุดความคิดใหม่ (Re Mindset) ของผู้นำที่จะต้องรับรู้ เรียนรู้ รอบรู้และหยั่งรู้ อนาคตของการปรับเปลี่ยนในการจัดการสมัยใหม่อย่างเต็มรูปแบบ ระบบฐานข้อมูลที่เป็น Smart data ของทุกส่วนงานจะทำให้เกิดมูลค่าในการบริหารในการตัดสินใจในรูปแบบของการเชื่อมโยงชุดข้อมูลเป็น Value Chain จะส่งผลให้เกิดธรรมาภิบาลการบริหารในลักษณะเป็นอัตโนมัติที่ Big data system จะสนับสนุนให้เกิดความโปร่งใส เกิดความรับผิดชอบ มีความเป็นธรรมสร้างการมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและมีผลิตภาพ (Productivity) การบริหารงานแบบครบวงจร

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 5 องค์ความรู้ใหม่ระบบการจัดการส่งเสริมความโปร่งใสงาน อปท.

จากแผนภาพ สรุปได้ว่า องค์ความรู้ระบบการจัดการความโปร่งใสในงาน อปท. สามารถสังเคราะห์ เป็นระบบ 3334355 Model มีองค์ประกอบสำคัญ คือ 3 งาน อปท./ 3 ระดับ อปท./ 3 ระบบการจัดการ อปท./ 4 ความโปร่งใส/ 3 ภาคส่วน/ 5 การมีส่วนร่วม/ 5'C

ทุกด้านของการบริหารงาน อปท. ทั้งการบริหารงานบุคคล การบริหารงบประมาณ และการจัดการทั่วไป จะต้องได้รับการส่งเสริมความโปร่งใสในการบริหารให้มีความสุจริต ซื่อสัตย์ ซื่อตรง ในทุกระดับ อปท. ตั้งแต่ อบจ. เทศบาล และ อบต. ในทุก ๆ กลุ่มงาน คือ งานบริหารงานบริการ และงานสนับสนุน ซึ่งต้องมีประเด็นความโปร่งใส ทั้ง 4 ด้าน คือ ความโปร่งใส ด้านการให้ข้อมูล ด้านแสดงความคิดเห็น ด้านการจัดการเชิงนโยบาย และ การตรวจสอบข้อมูลการทำงาน ซึ่งต้องการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ได้เข้ามามีบทบาทต่อกระบวนการมีส่วนร่วม ทั้ง 5 ขั้นตอน คือ การร่วมคิด การร่วมวางแผน การร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล และร่วมรับผลงาน ทั้งนี้จะต้องมี การจัดการเชิงยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการจัดการเชิงกลยุทธ์ คือ การสื่อสาร การประสานงาน การสร้างความร่วมมือ การควบคุม และการโน้มน้าวใจ เพื่อการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ระบบการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใส ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ในทศวรรษหน้า 4 ด้าน คือ ด้านการร่วมคิดจากภาคประชาชน การร่วมวางแผน การร่วมดำเนินงาน และร่วมติดตามประเมินผล และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร (Communication) ด้านการประสานงาน (Co - Ordination) ด้านการสร้างความร่วมมือ (Cooperation) ด้านการกำกับดูแล (Control) ด้านการโน้มน้าวใจ (Convince) โดยมีระบบการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคประชาชนในการร่วมเสนอความคิดเห็นในการสร้างความโปร่งใสในการบริหารงานนั้น ควรเริ่มต้นด้วยการจัดตั้งองค์กรภาคประชาชนมาร่วมในการระดมความคิดเห็นเพื่อการพัฒนาชุมชนในเชิงสร้างสรรค์ ลักษณะจิตอาสาโดยเฉพาะผู้ที่เป็นแกนนำของชุมชนควรให้ความสำคัญในการร่วมคิดเป็นอย่างมาก และสิ่งสำคัญต้องมีการสร้างระบบการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการให้บริการประชาชนในทุกด้าน มีการจัดการความโปร่งใส ในการให้ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น ต้องนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการดำเนินงาน พร้อมกับควรมีการจัดตั้งองค์กรอิสระในการทำงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้องค์กรอิสระนั้นมีกฎหมายรองรับและมีความชัดเจน บทบาทหน้าที่ในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกภารกิจด้วยความเป็นระบบ โดยมีการเชื่อมโยงประกอบทั้ง 3 ส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ตามหลักธรรมาภิบาลทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ความโปร่งใสในการดำเนินงานร่วมกัน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินงานการจัดการและการขยาย

ผลการวิจัยสู่การบริหาร การปฏิบัติ และเชิงวิชาการ ดังนี้ ในด้านนโยบายควรมีการกำหนดแผนในการพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร ด้านการประสานงาน ด้านการสร้างความร่วมมือ ด้านการกำกับดูแล และด้านการโน้มน้าวให้กับผู้นำ ทุกระดับของ อปท. ในการส่งเสริมให้ท้องถิ่นต่าง ๆ ร่วมมือกันขับเคลื่อนทั้ง 3 ภาคส่วน ด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาสร้างความสะดวกรวดเร็วในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ในเชิงการปฏิบัติ ผู้บริหารงาน บุคลากร ประชาชน ควรให้ความสำคัญ และความร่วมมือในการเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารงาน อปท. ในทุกด้านอย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุนให้เกิด อปท. ธรรมภิบาล ที่ผู้บริหารงานท้องถิ่นและบุคลากรทุกส่วนงาน ควรมีส่วนร่วมการสร้างความโปร่งใส การสื่อสารที่ดีและมีความต่อเนื่อง และสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิชาয়มาตรฐานระบบการทำงานร่วมกันของเครือข่ายในการเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารงาน อปท. ที่เป็นองค์กรประสิทธิภาพสูง

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในทศวรรษหน้า” ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- การวิจัยด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi). (20 พฤศจิกายน 2561). การวิจัยเชิงอนาคตด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi). เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2563 จาก https://www.western.ac.th/westernnew/admin/uploaded/journal_human/files/34.pdf
- จตุรงค์ ดีสมโชค. (2552). กลยุทธ์การปฏิรูประบบราชการในกระทรวงยุติธรรม. ใน ดุษฎีนิพนธ์สังคมศาสตร์ดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2558). การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดิเรก ถึงฝั่ง. (2549). ยุทธศาสตร์การบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO) เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของจังหวัดในประเทศไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ไพบุลย์ โพธิ์สุวรรณ. (2551). กลยุทธ์การพัฒนาท้องถิ่นสู่ผลสัมฤทธิ์: กรณีศึกษาองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์รัฐศาสตรดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่ 63 ง. .

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545. ราชกิจจานุเบกษา มาตรา 3/1 วรรคแรก.(2545).

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. (2546). ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 ตอนที่ 100 ก.

สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์. (2548). หลักรัฐประศาสนศาสตร์แนวคิดทฤษฎี (พิมพ์ครั้งที่ 2.) กรุงเทพมหานคร: บริษัทรัตนพรชัย จำกัด.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.